

УДК 378.81

РОЗРОБКА НОВИХ МЕТОДІВ ТА ЗМІСТУ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО - МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Н.Д. ГУРІНА

Київський національний університет технологій та дизайну

У статті розглянуто особливості підготовки фахівців з менеджменту за новим навчальним планом у відповідності до освітньо-професійної програми галузевого стандарту, прийнятого МОНУ у 2009 році. Висвітлюється досвід кафедри менеджменту з розробки передових методів та змісту навчання в умовах впровадження кредитно-модульної організації навчального процесу і обґрунтовується необхідність нової парадигми навчання

Приєднання до Болонського процесу, впровадження міжнародних стандартів освіти і пов'язану з цим переорієнтацію системи підготовки фахівців до новітніх тенденцій світового освітнього розвитку, поєднання зарубіжних технологій із досягненнями національної вищої школи потребують перегляду звичайної стратегії навчання. Підвищується значущість фундаментальних знань, посилюється курс на індивідуалізацію, інтенсифікацію і комп'ютеризацію навчального процесу, зростає об'єм самостійної роботи студентів.

Постановка завдання

В теперішній час організація і структура навчального процесу підготовки фахівців з менеджменту базується на навчальних планах, які розроблені у відповідності до національних стандартів 2001 р. за напрямом підготовки 0502 «Менеджмент» [3].

В умовах динамічного розвитку ринкових відносин, інтеграції до Європейської спільноти виникає необхідність у підготовці нового покоління менеджерів галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування».

Для майбутнього менеджера галузі знань 0306 за напрямом підготовки 030601 «Менеджмент» серед сукупності компетенцій, яких він може набути, виділяють і:

- фундаментальність;
- професіоналізм;
- комунікативність;
- креативність;
- відповідальність;
- ініціативність;
- соціалізованість та ін.

На рис. 1 представлена модель сучасного менеджера.

Підготовка висококваліфікованих фахівців з менеджменту, які повинні мати не тільки фахові знання, а бути сформовані як інтелектуальні, культурні, самодостатні, творчі особливості, здатні самостійно удосконалюватись, бути лідерами, вміти переконувати та вести за собою вимагає перегляду освітніх стандартів, навчальних програм, впровадження прогресивних форм і методів навчання, розробки навчально-методичних матеріалів, підручників.

Результати та їх обговорення

З 2010 року підготовка майбутніх фахівців з напрямку 030601 «Менеджмент» освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр на кафедрі менеджменту буде здійснюватись за новим навчальним планом у відповідності до освітньо-професійної програми (ОПП) галузевого стандарту, який прийнятий МОНУ у 2009 р. [4].

Як і раніше виділяється три навчальні цикли:

I – гуманітарна підготовка (ГП);

II – природно-наукова і загальноекономічна підготовка (ПНЗЕ);

III – професійна та практична підготовка (ПП), яка складається з навчальних дисциплін (ПП1) і практики (ПП2).

ОПП включає дві частини: нормативну і варіативну. Варіативна частина ОПП складається з дисциплін за вибором університету та вибором студента.

У відповідності до вимог нового галузевого стандарту змінився перелік нормативних навчальних дисциплін, а також кількість годин і відповідно кредитів за циклами підготовки менеджерів-бакалаврів.

У табл.1 наведено розподіл навчального часу за циклами дисциплін діючої та нової ОПП підготовки бакалаврів.

Таблиця 1. Розподіл навчального часу за циклами підготовки

Цикл підготовки	Навчальний час, %			
	ОПП за напрямом підготовки 6.050201		ОПП за напрямом підготовки 6.030601	
	мінімальний (нормативний)	максимальний	мінімальний (нормативний)	максимальний
1. Гуманітарна підготовка	13,4	15	8,7	15
2. Природно- наукова та загальноекономічна підготовка	15,4	20	11,3	15
3. Професійна та практична підготовка	21,2	65	30	70
Усього	50	100	50	100

З наведених в табл.1 даних видно, що питома вага мінімального часу вивчення навчальних дисциплін нормативної частини ОПП підготовки бакалаврів з менеджменту не змінилась і складає 50%. При цьому в структурі навчального часу зменшилась питома вага дисциплін гуманітарної підготовки на 4,7% та природно-наукової й загальноекономічної підготовки на 4,1%, а час на професійну і практичну підготовку відповідно збільшився на 8,8%.

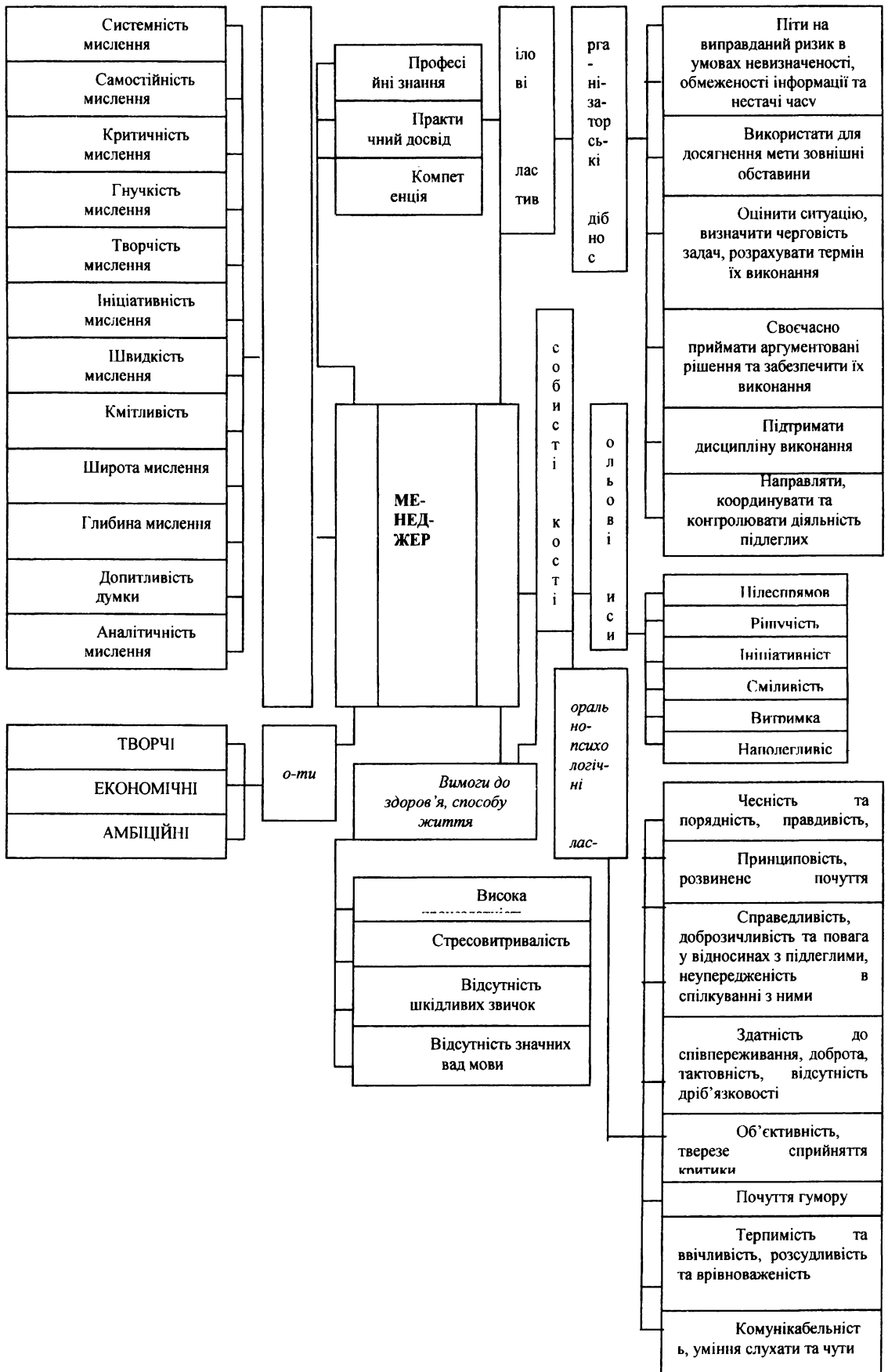

Рис.1. Модель сучасного фахівця з менеджменту

Змінилась також структура максимального навчального часу за циклами підготовки бакалаврів.

За рахунок зменшення питомої ваги навчального часу дисциплін циклу природно-наукової та загальноекономічної підготовки навчальний час на професійну та практичну підготовку збільшився на 5%. Слід відмітити, що збільшення бюджету навчального часу на практичну підготовку буде сприяти формуванню професійної майстерності менеджерів, вмінню адаптуватися до динамічних ринкових умов господарювання.

Нова програма навчання потребує впровадження нових форм і методів навчання, які будуть стимулювати розвиток творчих і професійних якостей майбутніх менеджерів.

На кафедрі менеджменту проводять навчальні заняття, а саме: лекції, семінари, практичні вправи з використанням активних технологій навчання, тьюторських, консультативних, самостійних, перевіряючих та інших методів.

Реалізація цих форм навчання сприяє застосуванню *інтерактивного навчання*, суть якого полягає в тому, що навчальний процес здійснюється за умови постійної активної взаємодії всіх його учасників, що сприяє формуванню навичок і вмінь, створенню атмосфери співпраці, під час якої студент і викладач виступають рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання.

Слід відмітити, що поширення набула серед студентів економічного профілю *фронтальна форма організації навчальної діяльності*, що передбачає одночасну спільну роботу всієї групи студентів шляхом проведення ситуаційних вправ з використанням таких прийомів як обговорення проблеми у загальному колі, «відкритий мікрофон», «мозковий штурм», «навчаючи – вчуся», «аналіз виробничих ситуацій».

Метод навчання за допомогою ситуаційних вправ ґрунтується на основі проблеми або ситуації. Мета цього методу – поставити учасників у таку ситуацію, за якою вони муситимуть приймати рішення. При цьому, їм потрібно визначити істотні і другорядні факти, вибрати основні з-поміж кількох і розробити стратегію та рекомендації щодо подальших дій. Цей метод розвиває вміння вирішувати проблеми, аналітично мислити і робити висновки. Такого роду здібності необхідні спеціалістам і керівникам у реальній роботі, тому що їм безперервно доводиться приймати нестандартні, викликані замінами положення дій, рішення. Метод конкретної ситуації розвиває у студентів вміння використовувати інформацію, критично розглядати різні точки зору, обговорювати їх і захищати власні позиції, бути готовим до використання різних засобів і методів, знаходити оптимальні рішення в умовах невизначеності.

Більшість ситуаційних вправ відтворюють реальні ситуації. Часом ситуаційна модель може будуватися взагалі на вигаданому матеріалі, який відтворює типічні проблеми реальної діяльності підприємства. Зміст ділової ситуації може передаватися різними засобами: письмово у формі опису, усно, а також у формі інформаційного повідомлення – за допомогою відеофільму або магнітофонного запису. Існує декілька типів конкретних ситуацій. З точки зору результатів завдання ситуації поділяються на проблемні і проектні. В проблемних ситуаціях результатом дії є визначення і формування основної проблеми (іноді проблемного поля), а головне, оцінка складності її рішення.

Загальні етапи в процесі використання цього методу наступні: аналіз, з'ясування і вибір найкращої альтернативи для вирішення задач, розробка рішень і колективне обговорювання.

Підготовка ситуаційної вправи – це складне завдання, оскільки зміст не визначає усього, а питання процесу може бути набагато важче спланувати, особливо це стосується перших спроб опрацювання ситуаційних вправ. Що стосується необхідного на підготовку часу, то фахівці в цьому питанні розходяться, хоча часові витрати явно залежать від обсягу та складності ситуаційної вправи.

Ситуаційна вправа вимагає від викладача підготовки, здійснюваної за двома напрямками:

- вирішення специфічних питань ситуаційної вправи (підготовка подібна до студентської);
- структурування навчальних тем (питань), з'ясування їхнього взаємозв'язку та вибір орієнтованого напрямку процесу обговорювання, включаючи і те, як викладач планує завершити заняття.

Основні питання, які повинен вирішити викладач щодо підготовки до обговорювання ситуаційної вправи, наступні:

1. Яка мета даної ситуаційної вправи?
2. Як ситуаційна вправа корелює з іншими вправами, які студенти вже опрацювали?
3. Чи має ситуаційна вправа які-небудь «пастки»? «Пастками» можуть бути висвітлені в ситуаційній вправі факти чи погляди, які спрямовують студентів у неправильному напрямку чи до неправильного висновку, якщо не поставити правильних запитань чи не зробити глибшого аналізу.
4. Якими є навідні запитання, що допоможуть групі досягти прогресу?
5. Чи існують будь-які проміжні питання, які необхідні пояснити усім учасникам, перш ніж буде досягнута мета завдання?
6. Знаючи студентів у цій групі, чи може викладач визначити, у якому напрямку здійснюватиметься обговорювання?
7. Які запитання можуть дати приблизно однакову кількість відповідей «так»/«ні» на занятті і стати, таким чином, хорошим трампліном для виникнення суперечності?
8. На якій стадії доцільно мати справу з обробкою числової інформації чи кількісною частиною ситуаційної вправи?
9. Якою була би найкраща структура обговорювання? Зосередженість на рішенні від самого початку, а потім зворотний шлях до аналізу чи навпаки (від загального до конкретного)?
10. Скільки часу необхідно для різних блоків дискусії?
11. Як завершити обговорення ситуаційної вправи? Скільки часу можна запланувати на завершення? Чи можна під час завершення поєднати питання з наступною ситуаційною вправою?

В останні роки широко використовують достатньо типову різновидність методу конкретної ситуації як *кейс* або *кейс-стаді* (дослівно вивчення ситуації). Іноді кейс ототожнюють з методом конкретної ситуації в цілому, але він представляє собою стислу у часі ділову гру. Його часове обмеження обумовлено заданістю однієї або декількома ситуаціями. Деякі дослідники відокремлюють кейс від ділових ігор, хоча це навряд чи правомірно, оскільки цей метод має головні ознаки ділових ігор.

Для підвищення якості підготовки фахівців економічного профілю на кафедрі менеджменту розроблені кейси «Коллективна оплата праці та обґрунтування розподілу зарплати з використанням ЕОМ», «Стратегічне управління підприємством», *виробнича ситуація* «Підвищення ефективності нормування праці», *ділова гра* «Консалтінвест» та інші. Такі форми організації занять навчають студентів бути творчими аналітиками, знаходити нестандартні підходи до розв'язання виробничих

проблем, вміти переконувати та вести за собою. Важливою перевагою кейсів є і те, що вони виконують не тільки діагностичні та ознайомлювальні функції, а й тренінгові. Отже, розробка нових методів та змісту навчання в умовах КМСОНП може бути ототожнена з новою парадигмою навчання (табл. 2).

Таблиця 2. Парадигми навчання

<i>Класична парадигма навчання</i>	<i>Нова парадигма навчання</i>
1. Навчання як загальний процес з жорстко передбаченим і фіксованим результатом	1. Дослідження як перевірка гіпотез і як самостійне опанування студентом нового особистого досвіду з не передбачуваними заздалегідь кінцевими результатами
2. Засвоєння начального матеріалу через запропоновану, вже перевірену конкретизацію цілей, методів і видів оцінок явищ	2. Безперервний контроль знань і навичок з використанням різних видів оцінювання для досягнення студентом еталонних результатів
3. Традиційний тип викладення матеріалу від минулого до сьогодення, повторення знань і традицій. Досвід як основа збільшення нагромадженого обсягу знань	3. Нетрадиційний тип мислення. Процес дослідження від майбутнього до сьогодення. Активне здобуття нових знань у процесі навчання. Переосмислення визначення своєї ролі у суспільстві

Класична парадигма навчального процесу не завжди сприяла розвитку творчого мислення, самоаналізу, ініціативи – якостей і навичок, котрі так необхідні менеджерам в умовах конкурентної економіки, організації власного бізнесу, участі у створенні нових підприємств і фірм.

Слід зазначити що впровадження КМСОНП передбачає глибоке узагальнення та інструментальність методичного забезпечення. Викладачі кафедри менеджменту підвищують педагогічну майстерність через участь і проведення науково – методичних . наприклад. семінарів з моніторингу якості освіти.

Велика робота ведеться на кафедрі менеджменту з підготовки навчальних посібників і підручників за різними напрямками функціонального менеджменту, з розробки навчально-методичного забезпечення усіх курсів дисциплін.

Висновки

Отже, виходячи із вимог сьогодення, можна обґрунтовано стверджувати, що саме КМСОНП сприяє наповненню навчально-виховного процесу новим змістом і активно використовувати сучасні технології навчання для підготовки конкурентоспроможних менеджерів, які б могли забезпечувати успішну діяльність в ринковому середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник/ за ред. В.Т. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384с.
2. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах. Затверджено Наказом Міністерства освіти України від 2.06.93 р. №161. – К.: Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання // За заг. ред. А.П. Зайця, В.С. Журавського. – К.: ФОРУМ, 2003. – 950 с.

3. Галузевий стандарт вищої освіти «Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра напрямку підготовки 0502 «Менеджмент». – К.: МОНУ, 2000. – 25с.
4. Галузевий стандарт вищої освіти «Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра галузі знань 0306 „Менеджмент і адміністрування” напрямку підготовки 030601 «Менеджмент». – К.: МОНУ, 2009.- 19с.

Надійшла 08.07.2010

УДК 7.012:011.891

РОЗВИТОК ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ У ВИВЧЕННІ КУРСУ «ДИЗАЙН-ПРОЕКТУВАННЯ КОСТЮМА»

І. В. ДАВИДЕНКО

Київський національний університет технологій та дизайну

У цій статті здійснена спроба узагальнити основні результати викладання навчального курсу «дизайн-проекткування костюма», спрямованого на розвиток об'ємно-просторового мислення у студентів спеціальності «Дизайн . Художнє моделювання», а також формування у них навичок і вмінь передавати об'ємні форми у двомірних кресленнях

Досвід проведення практичних робіт з дисципліни «Дизайн-проекткування костюма» дозволяє констатувати, що студенти, виконуючи ескізи моделей на площині, часто не відчують реальних обсягів та пропорцій форми фігури. Відомо, що розвитку у слухачів сприйняття об'єму і простору сприяють такі курси дисциплін, як «Рисунок», «Живопис», у котрих акцент робиться на розвитку у студентів навичок передачі об'єму і форми різних об'єктів, а також фігури людини за допомогою різноманітних технік. На аналогічну мету націлено і викладання для майбутніх модельєрів одягу курсу дисципліни «Пластична анатомія».

Однак, у результаті реформування вищої освіти в рамках Болонського процесу відбулося суттєве скорочення лекційної частини згаданих дисциплін. Водночас особливість їхнього предмету вимагає наявності у слухачів достатньої теоретичної бази знань про анатомічну будову людини, що необхідно, зокрема, для розуміння ними ергономіки діяльності (відпочинку) тих цільових груп, для яких моделюється певний одяг.

За цих обставин навчальний процес майбутніх модельєрів та дизайнерів стикається із необхідністю пошуку та напрацюванню підходів для розвитку у студентів об'ємно-просторового мислення. На нашу думку, викладання курсу дисципліни «Дизайн-проекткування костюма», структура якого була синтезована в умовах впливу Болонського процесу, є значним стосовно формування у студентів відповідних навичок щодо осмисленого відображення ними фігури.

Постановка проблеми

Важливою специфікою у діяльності майбутнього модельєра або дизайнера є вміння максимально точно передати уявлені ним об'ємні форми об'єкта його творчості на папері, у технічній документації. Саме складність адекватної трансляції об'ємних форм на плоскі поверхні актуалізує наукові підходи до